

Jogesetek a jogorvoslathoz való hozzáférés témakörében

Az ítélet dátuma, az eljáró bíróság megnevezése, az ügy száma	2018. június 21. Pécsi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 1.K.27.284/2018/8. szám
Hivatkozási adatok (az eljárás felei, a jogi képviselők)	<u>Levegő Munkacsoport Országos Környezetvédő Egyesület</u> (1085 Budapest, Üllői út 18. I/9/A.) felperes dr. Kiss N. Csaba ügyvéd <u>Pest Megyei Kormányhivatal</u> (1052 Budapest, Városház utca 7.) alperes dr. Szurovecz Zoltán kamarai jogtanácsos
Az eset főbb tényei	<p>A Somogy Megyei Kormányhivatal Kaposvári Járási Hivatala 2017. augusztus 29. napján hulladékgazdálkodási engedélyt adott egy Kft. részére meghatározott hulladékgazdálkodási tevékenység (építési és bontási hulladék kezelése) végzésére. A határozat szerint a határozat ellen annak kézhezvételétől számított 15 napon belül volt helye fellebbezésnek.</p> <p>Az elsőfokú hatóság a határozatot a Kft. részére kézbesítette tértivevényesen, míg hivatali kapun keresztül a Baranya Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság Hatósági Osztályának, a Somogy Megyei Kormányhivatal Kaposvári Járási Hivatal Népegészségügyi Osztályának és a Somogy Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóságnak. A felperes egyesülettel az elsőfokú hatóság a határozatot nem közölte.</p> <p>2017. szeptember 27-én egy magánszemély a Kft. részére kiadott környezetvédelmi engedély megküldése iránti kérelmet terjesztett elő. A határozatot a magánszemély részére az elsőfokú</p>

	<p>hatóság anonimizáltan 2017. október 16. napján kézbesítette, aki azt ugyanezen a napon továbbította a felperes egyesület részére.</p> <p>A felperes egyesület 2017. október 31. napján postára adott beadványban fellebbezéssel élt az engedéllyel szemben. Az elsőfokú hatóság végzésével a felperes egyesület fellebbezését, - tekintettel arra, hogy az nem jogosulttól származik - érdemi vizsgálat nélkül elutasította.</p> <p>A felperes egyesület ezt az elutasítást megfellebbezte. A fellebbezés folytán eljáró alperes hatóság megváltoztatta az elsőfokú végzést, és abból mellőzte azon szövegrészt, hogy „a fellebbezést – tekintettel arra, hogy az nem jogosulttól származik – érdemi vizsgálat nélkül elutasítom”, és ehelyett érdemi vizsgálat nélkül elutasította a felperes egyesület fellebbezését, most már annak elkésettsége okán.</p> <p>A felperes egyesület ezen utóbbi elutasítás ellen nyújtott be bírósági felülvizsgálatra irányuló keresetet.</p>
A fő jogi indokolás / a felek és az ítélet érvelése	<p>Az alperes hatóság első elutasító végzésében arra hivatkozott, hogy a felperes egyesületet nem illeti meg az ügyféli jog az ügyben. Úgy érvelt, hogy az ügyféli jogállás csak akkor illeti meg az egyesületet, amennyiben ügyféli jogosultságát az ügyféli bejelentkezés során az eljáró hatóságnál igazolja. Mivel a hulladékgyűjtési engedélyezési eljárásban a felperes egyesület ügyfélként nem jelentkezett be, ezért ügyféli jogállás hiányában a fellebbezéshez való jog sem illette meg.</p> <p>A felperes egyesület az ez ellen benyújtott fellebbezésében úgy érvelt, hogy az ügyféli jog egy adott személyt vagy szervezetet megillető jog, amelynek gyakorlása esetünkben nem tehető függővé egyébként tételes jogi szabály által elő nem írt formális bejelentkezéstől. A felperes egyesület ráadásul érdemi fellebbezését az engedélyhatározat ellen határidőben nyújtotta be, illetve ahhoz csatolta a szervezet alapszabályát és bejegyző végzését, ezáltal a Járási Hivatal által megkövetelt ügyféli jogosultságát igazolta is.</p>

	<p>Az alperes hatóság erre a fellebbezésre megváltoztatta elutasító végzésének indokolását. Egyrészt megállapította, hogy a felperes egyesületet az ügyféli jogállás megillette. Viszont vizsgálta, hogy a felperes egyesület határidőben terjesztette-e elő a fellebbezését. Arra az álláspontra jutott, hogy a kiadmányozásra 2017. augusztus 29. napján került sor, és fellebbezés hiányában a határozat 2017. szeptember 15. napján jogerőre emelkedett. Álláspontja az volt, hogy mivel a határozat kiadmányozását követő 15 napon túl terjesztette elő a felperes egyesület a fellebbezését, ezért a fellebbezésben indokát kellett volna adnia, hogy miért késlekedett a fellebbezés előterjesztésével. Megállapította azt az alperes hatóság, hogy a felperes egyesület elkészen terjesztette elő a fellebbezést.</p> <p>Az ítéletnek ebben az alapvetően jogkérdésben kellett állást foglalnia, mivel a tények a felek között nem képezték vita tárgyát. Az ítélet úgy rendelkezett, hogy az alperes hatóság végzését az elsőfokú végzés közlésére visszamenőleges hatállyal megsemmisítette, és az alperes hatóságot új eljárás lefolytatására kötelezte.</p> <p>Az ítélet úgy érvelt, hogy a fellebbezés benyújtásának alapvető feltétele az, hogy az ügyfél a határozatról, amellyel kapcsolatban jogorvoslati jogát gyakorolhatja, tudomást szerezzen. A közigazgatási iratanyagból, továbbá a felperes egyesület és az alperes hatóság egyező előadásából is megállapítható, hogy a sérelmezett határozatot az elsőfokú hatóság írásban, elektronikusan, személyesen, írásbelinek nem minősülő egyéb elektronikus úton, és hirdetmény útján sem közölte a felperes egyesülettel. A jogorvoslati határidő a közlést követő napon nyílik meg, 15 napig tart, és csak ennek elteltével állapítható meg mulasztás. Mindaddig tehát, amíg a közlés nem történik meg, fel sem merül a jogorvoslati határidő megnyílta, a jogorvoslati határidő eltelte, ekképp pedig az ügyféli mulasztás sem.</p>
<p>Hivatkozás az Aarhusi Egyezményre / Az Egyezmény közvetlen alkalmazhatósága a nemzeti jogban</p>	<p>Az Aarhusi Egyezmény nem alkalmazható közvetlen hatállyal a magyar jogban. Ennek ellenére fordult már elő olyan, hogy bíróság az Egyezményre hivatkozott az ítéletében. A www.birosag.hu honlapon található és a bírósági határozatok között keresést lehetővé tevő adatbázis szerint 2006</p>

	<p>és 2012 között 7 alkalommal fordult elő polgári vagy közigazgatási perben az Egyezményre való hivatkozás.</p> <p>A jelen ügyben az ítélet nem hivatkozik az Egyezményre.</p>
<p>Az eset végkimenetele, a legfontosabb következmények és eredmények</p>	<p>Az eset elsődleges következménye, hogy a felperes egyesületnek az eredetileg a környezetvédelmi (hulladékgazdálkodási) engedély ellen benyújtott érdemi fellebbezését a hatóságnak érdemben el kell bírálnia. Az elbírálást követően a másodfokú hatóság határozatával szemben újra elérhető majd a bírósági felülvizsgálat. Így az eredetileg a hulladékkezelő létesítmény engedélyezését ellenző környékbeli lakók számára megnyílik a jogi lehetőség, hogy a létesítmény további működését megakadályozzák, korlátozzák, annak zavaró légszennyező hatása és zajkibocsátása miatt.</p> <p>A bíróság ítéletének legfontosabb jogi következménye, hogy kimondásra került az az egyébként a laikus gondolkodásban vitán felül álló, ám a joggyakorlatban kifejezett rögzítést igénylő elv, miszerint a jogorvoslati jog gyakorlásának alapvető feltétele a tudomás szerzés arról a határozatról, ami ellen az ügyféli joggal rendelkezők jogorvoslattal kívánnak élni. Az utca emberének nyelvére lefordítva: senki nem eshet késedelembé valaminek a teljesítésével azt megelőzően, hogy arról a valamiről tudomást szerezne.</p>
<p>Főbb idézetek az ítéletből</p>	<p><i>A kereset megalapozott.</i></p> <p><i>A másodfokú határozat felperes által nem sérelmezett rendelkezései tartalmazzák, hogy a felperest megilleti az ügyféli jogállás. Az ügyféli jogállás immanens része a jogorvoslati jog, amelyet a közigazgatási eljárás lefolytatásának időpontjában hatályos Ket. 98. § (1) bekezdése akként fogalmazott meg, hogy az ügyfél az elsőfokú határozat ellen fellebbezéssel élhet. A fellebbezés benyújtásának ugyanakkor alapvető feltétele az, hogy az ügyfél a határozatról, amellyel kapcsolatban jogorvoslati jogát gyakorolhatja, tudomást szerezzen.</i></p> <p><i>A sérelmezett határozat indokolása egyértelműen tartalmazza, hogy a határozattal szembeni</i></p>

	<p><i>jogorvoslat határideje 15 nap, melynek jogalapja a Ket. 98. § (1) bekezdése és a 99. § (1) bekezdése.</i></p> <p><i>A bíróság álláspontja szerint a felperes 2017. október 17-től számítva a törvényes, 15 napos határidőn belül nyújtotta be a fellebbezését, így arra, hogy a mulasztás következményeit elhárítsa nem volt szükség. Ezzel szemben a jogorvoslati határidő a közlést követő napon nyílik meg, 15 napig tart, és csak ennek elteltével állapítható meg mulasztás. Mindaddig tehát, amíg a közlés nem történik meg, fel sem merül a jogorvoslati határidő megnyílta, a jogorvoslati határidő eltelte, ekképp pedig az ügyféli mulasztás sem.</i></p>
<p>Mi volt az a kritikus kérdés, ami az ügyben felmerült, és hogyan kezelte ezt az ítélet</p>	<p>Az ügyben két kritikus téma merült fel: az egyik az ügyféli jog gyakorlásának feltételei, így a határozatról való értesülés mikéntje és annak joghatásai, valamint az időszerűség, tehát a jogorvoslatra nyitva álló idő nagysága és számítása, valamint az elkészttség orvoslásának szabályai.</p> <p>A jogorvoslathoz való jog körében az ítélet mindenképpen megkövetelte a megelőző értesítést/értesülést, illetve ugyanezt kívánta meg a jogorvoslati határidő elindulásához is, ezáltal kizárta, hogy szükség lenne az elkésztésből fakadó következmények orvoslására.</p> <p>Az ítélet mindkét kérdést kifejezetten nyitottan és megengedően kezelte, ezáltal a civil szervezetek ügyféli jogának gyakorlását segítette elő.</p>
<p>Short English Summary</p>	<p><i>The residents of Kaposmérő, a small settlement in South Western Hungary, noticed one day that heavy earthwork machinery was arriving at the edge of their village. Soon they discovered that a new waste management site was being set up on the outskirts of the village. The site would manage demolition waste, grinding bricks and concrete. The residents also discovered that the facility possessed the necessary permits issued by the competent authority, although they had not been informed about anything to do with the site before they saw the machines arrive. As soon as they recognized the gravity of the situation, and following advice from their lawyers from EMLA, the residents requested a copy of the site's permit. As soon as they received that permit, they filed an appeal within 15 days, the statutory time limit for any administrative legal remedy in Hungary.</i></p>

The response of the National Environmental Agency, the appellate forum in such a case, was surprising: The residents' appeal was allegedly submitted too late. The Agency argued that the time limit available for an appeal should be counted from the original release of the permit, despite the fact that it was neither posted to any citizen, nor published online, or in any other way made publicly available. The residents' outcry was understandable, so filing a lawsuit was the next logical step. In its judgment, delivered in June 2018, the court confirmed the validity of the citizens' arguments and ordered the Agency to decide on the merits of the case, now taking the substantive complaints of the citizens into account.

The court confirmed: the time available for an appeal cannot start before one is informed in an appropriate manner about the very decision one wants to appeal. No one can be deprived of their right to a legal remedy if they had no reasonable way to know about an administrative act. If a competent authority's decision was never made public, in particular to those with a legal interest in the case, and therefore with a right to access the courts, then the right of legal remedy becomes ineffective.

A projektet részben Csehország, Magyarország, Lengyelország és Szlovákia kormányai támogatják az International Visegrad Fundból, a Visegrad Grants segítségével. Az International Visegrad Fund küldetése, hogy segítsen fenntartható regionális együttműködési ötletek megvalósulásában Közép-Európában.

